

מסורת הש"ס עם הוספות

א [נמנות סד.] **ב** סדר עולם ריש פ"ב, **ג** [עין נש"י לקמן ית. ד"ה קראה], **ד** [עין מוספות לקמן יט. ד"ה על], **ה** [לעיל ב., ו] [מוספת פ"ג], **ו** [ברכות יג. סוטה לב., ט] **ז** עי' ר"ן ובפני יהושע, **ח** דף יח., **י** לקמן יט., **יא** [ברכות ט. ועי' תוס' שם יג. ד"ה וחכ"א.

הגהות הב"ח

א גמ' ותניא היה יעקב אבינו צ"ח עבר מוטמן ומשמש ארבע עשרה שנה לאחר שירד כז"ל ותנית עבר מת נמחק: **ב** **שם** שמי שנים מת עבר ילא משס ונא לו לארס וכו', בן ע"ה? שנה היה ומנלן דלא איענש יעקב אבינו עליה דמניא: **ג** **שם** אלא שמע מינה ארביסר:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם

א וְאֵלֶּה שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל מֵאֵת שְׁנֵה וְשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים וַיָּגֶזְעוּ וַיָּמָת וַיִּאֲסֹף אֶל עַמּוּיוֹ: [בראשית כה, יז]

ב וְאַבְרָם בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּלֶדֶת הָגֵר אֵת יִשְׁמָעֵאל לְאִבְרָם: [בראשית כה, יז] **ג** וְאַבְרָהָם בֶּן מֵאֵת שָׁנָה בְּהוֹלֵךְ לוֹ אֵת יִצְחָק בְּנֹו: [בראשית כא, ה]

ד וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו יִדְדוֹ אֶחָת בְּעֶקֶב עֲשׂוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחָק בֶּן שָׁשִׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אִתָּם: [בראשית כה, כז]

ה וַיָּרָא עֲשׂוֹ בִּי בְרֶךְ יִצְחָק אֵת יַעֲקֹב וַיִּשְׁלַח אוֹתוֹ בְּדִנְהָ אֶרֶם לְקַחַת לוֹ מִשָּׁם אִשָּׁה בְּבָרְכוֹ אוֹתוֹ וַיְצַו עָלָיו לֵאמֹר לֹא תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת בְּנֵעֻז: וַיֵּלֶךְ עֲשׂוֹ אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֵת מִחְלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֲבִרְהָם אֶחָת בְּכוֹתָהּ עַל נָשָׁיו לוֹ לְאִשָּׁה: [בראשית כה, ג, טז]

ו וַיֹּסֶף בֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פְרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִמִּצְרַיִם פְּרַעֲה וַיַּעֲבֵר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם: [בראשית מא, מז]

[בראשית מא, חז-] **ח** וַיַּעֲקֹב נָסַע סְבֻתָּה וַיָּבֶן לוֹ בַּיִת וַיִּלְמְקְנֶהוּ עֲשֶׂה סֶפֶת עַל בֶּן קְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סְבֻת: קִימוֹ וּקְבֻלוֹ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל יוֹרָעַם וְעַל בֶּל הַגִּלְיָם עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לָהֵיוּת עוֹשִׂים אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּכַתְּבָם וּבְזִמְנָם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: [אסתר מ, כז] **י** וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וַיָּמִי הַפְּזוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְחִבְרָם לֹא יִסּוּף מְזַרְעֵם: [אסתר מ, כח] **כ** מִמְּזוֹרָח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ מִהַלֵּל שֵׁם יי: [תהלים קיג, ג] **כ** וְהָיָה עוֹשֶׂה יי נְגִידָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ: [תהלים קיח, כד] **כ** וְהָיָה שֵׁם יי מְבָרֵךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: [תהלים קיג, ב]

הנוסח שלפנינו עד שתהא כתובה "אשורית", אולם תוס' רי"ד לא גרים כאן תיבת "אשורית" עיי"ש [וכ"ה בכמה ראשונים], ועי' תוס' יו"ט [דק"ס]: **ז** [7 צ"ל זמרח] (רש"ש), וכ"ה ברש"י שבע"י. [בכתי"י ובכל הדפוי"י ליתא כל הוספה זו ברש"י והוספיהו בדפוסים המאוחרים ע"פ רש"י שבע"י, דק"ס]: **ח** [8 נראה דה"א: **ו**] [בכתי"י כהוגן שפירש' (דק"ס): **ו**] ברש"י לא אביז יעקב והא טובא הזו הנך דפירש' יעקב מאביז עשרים דבית לבן וי"ד דבית עבר אלא ש"מ וכו': **ט**] [צ"ל וקורא מעט] (גליין): **טז** שיך לעי"ב (גליין), וצ"ל ורבנן מ"ט אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע נראה דהלכה וכו' (מנחת יהודה). אולם עי' דק"ס שמביא גירסא בגמ' מכת"י "ורבנן אמרי א"ק וכו'" (כהעתקת התוס' לפנינו): **י** [נדצ"ל ולא נענש עליהם: **כ**] יש כאן ט"ס וצ"ל בן י"ז שנה וכו' יעקב אבינו עלייהו דתניא (ממ"ז):

מגילה נקראת

פרק ראשון מגילה

יז.

עין משפט

גר מצוה

א **א** מיי' פ"ג מהלכות מגלה הלכה א סמג עשין מד"ס ד טוש"ע א"ח סימן תרל סעיף ו:

ב **ב** מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ג וסעיף ו:

ג **ג** מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ט:

ד **ד** מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ח:

ה **ה** מיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ה:

ו **ו** מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף י:

ז **ז** מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:

ח **ח** מיי' שם הלכה ט טור וש"ע א"ח סימן תרל"א סעיף א ז וע"ש:

ט **ט** מיי' פ"ג מהלכות מוספה הלכה ט סמג עשין ה טוש"ע א"ח סי' תכג סעיף ו:

י **י** מיי' פ"ג מהלכות ק"ט הלכה יא סמג עשין יח טוש"ע א"ח סימן סד סעיף א:

יא **ב** מיי' שם הלכה י וסמג שם טוש"ע א"ח סימן סג סעיף ג:

רבינו חננאל

לא נמנו שנותיו של ישמעאל אלא כדי ליחס שנותיו של יעקב אבינו. מצוינו שהיה ישמעאל גדול מיצחק י"ד שנה. ויצחק גדול מיעקב ס' שנה נמצא ישמעאל גדול מיעקב ע"ד שנה וכו' בפרק שנתברך יעקב אבינו מת ישמעאל וכל שנותיו היו קל"ז הסר מהן ע"ד שנה נשאר ס"ג שנה נמצא בעת שיצא לארם נהרים בן ס"ג שנה. וי"ד בבית עבר וכו' שנה בבית לבן שנאמר זה לי עשרים שנה בביתך וגו' הרי צ"ז שנה והיה יוסף בעת צאת יעקב מאצל לבן בן [שש] שנים כי אחר י"ד שנה נולד ונשתתה שנה בדרך יוסף נמצא יעקב כשבא אל יצחק אביו בן צ"ט שנה נתכסה יעקב מיצחק אביו ל"ז שנה. כשננבב [יוסף] היה בן יי"ז שנה ויי"ג שנה עשה בבית אדוניו ובבית הסהר [זו] דשובע] ושנתים הרעב הרי י"ג שנה וז' שנה ושתי שנים הרי כ"ב נתכסה יוסף מיעקב אבינו כשיעור השנים שנתכסה יעקב מיצחק אביו זולתי י"ד שנים שהיה יעקב למד תורה בבית עבר ולא נמנו? עליהם. וכל זה החשבון מפורש מן הפסוקים הנזכרים בגמ'. ולפי זו השמועה היה יוסף בשעה שהגיע אל יצחק אבי אביו בן ח' שנים ויעקב היה בן צ"ט שנתאחרו שנתים בדרך נמצא יעקב בעת שנגבב יוסף בן ק"ח שנה וכ"ב נתכסה ממנו הרי שלשים ומאת שנה כדכתיב שלשים ומאת שנה וגו':

הדרן עלך מגלה נקראת

* הקורא את המגלה [למפרע] לא יצא. מנא לן אמר רבא דאמרינן ככתבם וכזמנם מה י"ד שהוא זמנם אם יעבור לא יתכן להחזירו למפרע ולקרותה ביום י"ד שכבר עבר כך קריאתה למפרע לא אע"ג דהאי קרא ככתבם וכזמנם בעשיה כתיב איתקש זכירה לעשיה שנא' והימים האלה נזכרים ונעשים. תנא וכן בחלל וכן בק"ש וכן בתפלה למפרע לא יצא. הלל דכתיב ביה ממזרח שמש עד מבוא המזל שם ה' כשם שאי

* לפני רבינו חננאל היה פרק הקורא את המגילה עומד פרק שני ופרק הקורא את המגילה למפרע פרק שלישי ואנחנו הצגנו דברי רבינו לפי הסדר אשר לפנינו.

הגהות וציונים
א [בכתי"י ובעי"י וארביסר דהוה בבית לבן עד דאיתלי"ד יוסף: **ב**] בכל הכתי"י ובעי"י נוסף **והא** מאה: **ג** [בכמה כתי"י נוסף היתה כתובה **בכל לשון לא יצא** עד, ובוה ניהא נוסף **לא** אע"ג דהאי קרא ככתבם וכזמנם בעשיה כתיב איתקש זכירה לעשיה שנא' והימים האלה נזכרים ונעשים. תנא וכן בחלל וכן בק"ש וכן בתפלה למפרע לא יצא. הלל דכתיב ביה ממזרח שמש עד מבוא המזל שם ה' כשם שאי

למה נמנו שנותיו של ישמעאל כדי ליחס בהן שנותיו של יעקב. על ידי מנין שנות ישמעאל אנו למדין [באיוזה פרק משנות יעקב עברו עליו כל הקורות והמולאות אותו מהן]^א אנו למדין ששימש צצית עבר י"ד שנה כילד אברהם בן פ"ו שנה כשנולד ישמעאל וכשנולד יצחק היה בן מאה שנה הרי היו לישמעאל י"ד שנה ויצחק קדם ליעקב ששים שנה הרי לישמעאל ע"ד כמה פיישן משנותיו של ישמעאל ס"ג נמצא שהיה יעקב כשמת ישמעאל בן ס"ג שנה: ותניא היה יעקב כו'. ותניא נמי הכי שהיה יעקב כשנחצרך מאביו בן ס"ג וכו' כפרק מת ישמעאל שנאמר וילך עשו אל ישמעאל וגו': מלמד שקידשה

א למה נמנו שנותיו של ישמעאל כדי ליחס בהן שנותיו של יעקב דכתיב **א** ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלשים שנה ושבע שנים כמה קשיש ישמעאל מיצחק ארביסר שנין דכתיב **ב** ואברם בן שמונים שנה ושש שנים בלדת הגר את ישמעאל לאברם וכתיב **ג** ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו וכתיב **ד** ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם בר כמה הוה ישמעאל כדאיתלי"ד יעקב בר שבעים וארבעה כמה פיישן משניה שתין ותלת **ה** ותניא היה יעקב אבינו בשעה שנתברך מאביו בן ששים ושלש שנה וכו' בפרק מת ישמעאל דכתיב **ו** וירא עשו כי ברך וגו' וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל אחות נביות ממשמע שנאמר בת ישמעאל איני יודע שהיא אחות נביות מלמד שקידשה ישמעאל ומת והשיאה נביות אחיה שתין ותלת וארביסר עד דמתילי"ד **ז** יוסף הא שבעין ושבעה וכתיב **ח** ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה הא מאה ושבע שב דשבעא ותרתי דכפנא הא מאה ושיתסר וכתיב **ט** ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייד ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה **י** מאה ושיתסר הויין אלא ש"מ ארבע עשרה שנין דהוה בבית עבר לא חשיב להו **יא** דתניא **יב** היה יעקב בבית עבר מוטמן ארבע עשרה שנה עבר מת לאחר שירד יעקב אבינו לארם נהרים שתי שנים **יג** יצא משם ובא לו לארם נהרים נמצא כשעמד על הבאר בן שבעים ושבע שנה ומנלן דלא מיענש דתניא נמצא יוסף שפירש מאביו עשרים ושתיים שנה כשם שפירש יעקב אבינו מאביו דיעקב תלתין ושיתא הויין אלא **יד** ארביסר דהוה בבית עבר לא חשיב להו סוף סוף רבית לבן עשרין שנין הויין אלא משום דאשתהי באורחא תרתין שנין דתניא יצא מארם נהרים ובא לו לסכות ועשה שם שמונה עשר חודש שנאמר **טו** ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות ובבית אל עשה ששה חדשים והקריב זבחים:

הדרן עלך מגילה נקראת

הקורא את המגילה. **טז** רבנן אמרי אמר קרא שמע.

נראה דהלכה כחכמים חדא דיחיד ורצים הלכה כרצים^א ועוד דקאמר ורצן סצרי כמאן דאמר הקורא את שמע ולא השמיע לאונו ילא וצפרק שני דצרכות (דף טו:.) מסקינן כחנא קמא דרצי יוסי דאמר כן התם: כל

כתובה אשורית ^א על הספר ובריו: **גמ'** מה"מ אמר רבא דאמר קרא ככתבם וכזמנם מה זמנם למפרע לא אף כתבם למפרע לא מידי קריאה כתיבה הכא עשייה כתיבה דכתיב ^ב להיות עושים את שני הימים אלא מהכא דכתיב ^ג והימים האלה נזכרים ונעשים ^ד איתקש זכירה לעשייה מה עשייה למפרע לא אף זכירה למפרע לא תנא' ^ה וכן בהלל 'וכן בקריאת שמע ובתפלה **הלל מנלן** רבה אמר דכתיב ^ו ממזרח שמש עד מבואו רב יוסף אמר ^ז זה היום עשה ה' רב אויא אמר ^ח יהי שם ה' מבורך ורב נחמן בר יצחק ואיתימא ר' אחא בר יעקב אמר מהכא ^ט מעתה ועד עולם ק"ש דתניא ^י ק"ש ככתבה דברי רבי וחכ"א ^{יא} בכל לשון מ"ט דרבי אמר קרא והיו

לימות המורף: עשה סוכות. **ז'** פעמים שני ימות הקיץ הרי י"ח: ובבית אל עשה ששה חדשים. כשילא משכס שנאמר קום עליה צ"ח אל וגו' (בראשית לה):

הדרן עלך מגילה נקראת

הקורא.
לעיונות. כל^א שאינו לשון הקודש נקרא לעו ולקמן^ב פריך והא אמרת קראה צכל לשון לא ילא: פירוגין. צגמרא^ג מפרש קורא מעט ופוסק (ושוה"ל^ד) וחזר ופוסק: הוה כותבה או דורשה. ומתוך כך קוראה אס כוון לצו ילא: דיפתרא ונייר. מפרש צגמ'^ה: על הספר. קלף: **גמ'** מנהגי מי"ל. דלמפרע לא ילא: מה זמנם למפרע לא. דלי אפשר שיהא ט"ו קודס לי"ד: ממזרח שמש עד מבואו. כסס ששקיעת חרימת החמה לא יהפכו כך מהולל שס ה' ולא למפרע: זה היום. כסדר היום שאינו משתנה צעומיו להיפך כך למפרע לא: יהי שם ה' מבורך. כהוייתו יהא הלול השס וצרכתו כסדרו: ככתבה. צלשון הקודש ולא צלשון אחר:

ככתבם וכזמנם מה י"ד שהוא זמנם אם יעבור לא יתכן להחזירו למפרע ולקרותה ביום י"ד שכבר עבר כך קריאתה למפרע לא אע"ג דהאי קרא ככתבם וכזמנם בעשיה כתיב איתקש זכירה לעשיה שנא' והימים האלה נזכרים ונעשים. תנא וכן בחלל וכן בק"ש וכן בתפלה למפרע לא יצא. הלל דכתיב ביה ממזרח שמש עד מבוא המזל שם ה' כשם שאי

* לפני רבינו חננאל היה פרק הקורא את המגילה עומד פרק שני ופרק הקורא את המגילה למפרע פרק שלישי ואנחנו הצגנו דברי רבינו לפי הסדר אשר לפנינו.

למה נמנו שנותיו של ישמעאל. מה לנו למנות שנות הרשעים: להתייחס בהן שנותיו של יעקב. על ידי מנין שנות ישמעאל אנו למדין [באיוזה פרק משנות יעקב עברו עליו כל הקורות והמולאות אותו מהן]^א אנו למדין ששימש צצית עבר י"ד שנה כילד אברהם בן פ"ו שנה כשנולד ישמעאל וכשנולד יצחק היה בן מאה שנה הרי היו לישמעאל י"ד שנה ויצחק קדם ליעקב ששים שנה הרי לישמעאל ע"ד כמה פיישן משנותיו של ישמעאל ס"ג נמצא שהיה יעקב כשמת ישמעאל בן ס"ג שנה: ותניא היה יעקב כו'. ותניא נמי הכי שהיה יעקב כשנחצרך מאביו בן ס"ג וכו' כפרק מת ישמעאל שנאמר וילך עשו אל ישמעאל וגו': מלמד שקידשה יצחק אברהם וכתב **ג** ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו וכתיב **ד** ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם בר כמה הוה ישמעאל כדאיתלי"ד יעקב בר שבעים וארבעה כמה פיישן משניה שתין ותלת **ה** ותניא היה יעקב אבינו בשעה שנתברך מאביו בן ששים ושלש שנה וכו' בפרק מת ישמעאל דכתיב **ו** וירא עשו כי ברך וגו' וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל אחות נביות ממשמע שנאמר בת ישמעאל איני יודע שהיא אחות נביות מלמד שקידשה ישמעאל ומת והשיאה נביות אחיה שתין ותלת וארביסר עד דמתילי"ד **ז** יוסף הא שבעין ושבעה וכתיב **ח** ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה הא מאה ושבע שב דשבעא ותרתי דכפנא הא מאה ושיתסר וכתיב **ט** ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייד ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה **י** מאה ושיתסר הויין אלא ש"מ ארבע עשרה שנין דהוה בבית עבר לא חשיב להו **יא** דתניא **יב** היה יעקב בבית עבר מוטמן ארבע עשרה שנה עבר מת לאחר שירד יעקב אבינו לארם נהרים שתי שנים **יג** יצא משם ובא לו לארם נהרים נמצא כשעמד על הבאר בן שבעים ושבע שנה ומנלן דלא מיענש דתניא נמצא יוסף שפירש מאביו עשרים ושתיים שנה כשם שפירש יעקב אבינו מאביו דיעקב תלתין ושיתא הויין אלא **יד** ארביסר דהוה בבית עבר לא חשיב להו סוף סוף רבית לבן עשרין שנין הויין אלא משום דאשתהי באורחא תרתין שנין דתניא יצא מארם נהרים ובא לו לסכות ועשה שם שמונה עשר חודש שנאמר **טו** ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות ובבית אל עשה ששה חדשים והקריב זבחים:

לימות המורף: עשה סוכות. **ז'** פעמים שני ימות הקיץ הרי י"ח: ובבית אל עשה ששה חדשים. כשילא משכס שנאמר קום עליה צ"ח אל וגו' (בראשית לה):

הדרן עלך מגילה נקראת

הקורא.
לעיונות. כל^א שאינו לשון הקודש נקרא לעו ולקמן^ב פריך והא אמרת קראה צכל לשון לא ילא: פירוגין. צגמרא^ג מפרש קורא מעט ופוסק (ושוה"ל^ד) וחזר ופוסק: הוה כותבה או דורשה. ומתוך כך קוראה אס כוון לצו ילא: דיפתרא ונייר. מפרש צגמ'^ה: על הספר. קלף: **גמ'** מנהגי מי"ל. דלמפרע לא ילא: מה זמנם למפרע לא. דלי אפשר שיהא ט"ו קודס לי"ד: ממזרח שמש עד מבואו. כסס ששקיעת חרימת החמה לא יהפכו כך מהולל שס ה' ולא למפרע: זה היום. כסדר היום שאינו משתנה צעומיו להיפך כך למפרע לא: יהי שם ה' מבורך. כהוייתו יהא הלול השס וצרכתו כסדרו: ככתבה. צלשון הקודש ולא צלשון אחר:

ככתבם וכזמנם מה י"ד שהוא זמנם אם יעבור לא יתכן להחזירו למפרע ולקרותה ביום י"ד שכבר עבר כך קריאתה למפרע לא אע"ג דהאי קרא ככתבם וכזמנם בעשיה כתיב איתקש זכירה לעשיה שנא' והימים האלה נזכרים ונעשים. תנא וכן בחלל וכן בק"ש וכן בתפלה למפרע לא יצא. הלל דכתיב ביה ממזרח שמש עד מבוא המזל שם ה' כשם שאי

הנוסח שלפנינו עד שתהא כתובה "אשורית", אולם תוס' רי"ד לא גרים כאן תיבת "אשורית" עיי"ש [וכ"ה בכמה ראשונים], ועי' תוס' יו"ט [דק"ס]: **ז** [7 צ"ל זמרח] (רש"ש), וכ"ה ברש"י שבע"י. [בכתי"י ובכל הדפוי"י ליתא כל הוספה זו ברש"י והוספיהו בדפוסים המאוחרים ע"פ רש"י שבע"י, דק"ס]: **ח** [8 נראה דהד"א: **ו**] [בכתי"י כהוגן שפירש' (דק"ס): **ו**] ברש"י לא אביז יעקב והא טובא הזו הנך דפירש' יעקב מאביז עשרים דבית לבן וי"ד דבית עבר אלא ש"מ וכו': **ט**] [צ"ל וקורא מעט] (גליין): **טז** שיך לעי"ב (גליין), וצ"ל ורבנן מ"ט אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע נראה דהלכה וכו' (מנחת יהודה). אולם עי' דק"ס שמביא גירסא בגמ' מכת"י "ורבנן אמרי א"ק וכו'" (כהעתקת התוס' לפנינו): **י** [נדצ"ל ולא נענש עליהם: **כ**] יש כאן ט"ס וצ"ל בן י"ז שנה וכו' יעקב אבינו עלייהו דתניא (ממ"ז):

ו' וגירסת הרא"ש א"ר
 ס נוסף אַלמא בתר
 י"ה: [ה] בכת"י דין
 ין במקום "הפושעים"
 ו"ש ועל זקני עמך כו'
 ב"י סי' קיז: [י] ס"א
 לפי גירסא זו [כלומר
 ה"מ, גנזי יוסף ועוד]: